

בכל רגע יכול חיל האוויר שלנו להיחלף

ידו יכזה ממשלת ישראל להסיר את הידיעה מאזרחיה, ולסווגה כסוד ביטחוני חמור, אין ספק שהיתה עושה זאת. לא היה שום עניין לממשלת גולדה מאיר לפרסם ידיעה שתעביר את האוויר בארץ, העבודה כבר בלאו הכי, ולערער את מוראל העורף האזרחי, שספג גם לפני ידיעה זו מהלומה אחר מהלומה.

אבל לא היה מנוס מכן. האינפורמציה כי הטייסים הרוסיים, המוצבים על אדמת מצרים, החלו לעסוק במשימות מיבצעיות, במטרה לייבט מטרות ישראליות החודרות לעומקה של מצרים, כבר נמסרה לארצות הברית, כפי שנימסר גם, שמישו כהוכחה לאינפורמציה זו שיחות מוקלטות בין טייסי סיום רוסים באוויר, בינם לבין עצמם, ובינם לבין כטיסי הקרקע שלהם.

בארצות הברית אין צנזורה משהולפה הידיעה הידועה עתונאים הנוצרים טייס עמל לפרסמה, הוצאה ממשלת ישראל כי שעה של לפנות בוקר הודעת חירום בעניין, שאישרה ידיעות שנמוצו שבועיים קודם.

הממשלה נתפסה לכהלה

צב צורת פירסום הודעה הממשלתית יצרה בהלה, אבל ממשלת ישראל לא יכלה להימנע מפירסומה. שכן, כאשר נימסרה הידיעה לאמריקאים, נעשה הדבר במטרה לאלץ את הנשיא ניקסון לחזור ולעניין בבקשת ישראל להטסים נוספים. אילו היתה הידיעה על כך מתפרסמת בעתונות האמריקאית בלי הודעה ישראלית, היה מקום לפקפק במהימנות האינפורמציה הישראלית — אותה מטרה הממשלה לאמריקאים אך העלימה מאזרחי ישראל.

אבל הממשלה עדיין קיוותה שהרבר יישאר בגדר עניין שבינה לבין הממשלה האמריקאית, רק כאשר היה ברור שהידיעה כבר מודפסת — ניבחה הממשלה לה לניסוח ההודעה הכתובת שקרי.

לא היתה זו חדשה כי טייסים סובייטיים נימצאים במצרים. הם נימצאים שם מזה זמן רב, בתפקידי אימון והדרכה, ומטיסים מטוסי סיוור שנועדו לעקוב אחרי אניות הצי השישי האמריקאי. החידוש היה בכך שהם החלו להטיס מטוסי מיג 21 במשימות הגנה — והשלימו בכך את מערכת ההגנה האנטי-אווירית שהקימו לאחרונה בי לב מצריים.

אבל בעיקבות ההודעה הממשלתית נוצר רושם מפיח ומדכא. אורחים אמינו כי מאחורי הפירסום מסתתרים דברים חמורים ומסוכנים הקשורים בחיל-האוויר הרוסי.

חיל ללא מיסתורין

למעשה, אין שום דבר סודי או מיסתורי בחיל-האוויר הסובייטי. כל הנתונים עליו נימצאים בידי שירותי המודיעין של ארצות-המערב. הרוסים עצמם, למרות שאינם מרבים בפירסומים על הורע האוויר רית של צבאם, אינם עוטפים אותה במעטה של סודיות. מדי פעם נערכות בכרית-המזרח עיצות תצוגות אוויריות, בהן מוצגים הדגמי מים החדשים של מטוסי-הקרב שלהם. מבחינת התיכנון של מטוסי העתיד, הצי ליחור הרוסים להשיג את מדינות המערב, הם מייצרים כבר מטוסי-קרב בעל כנפיים משתנות, שייצורו מהווה עדיין בעיה חמורה עבור חיל-האוויר של ארצות-הברית. מטוסי-הקרב החדשים שלהם, המכונה במערב מיג-23, גם הוא בעל תכונות העולות על מטוסי-הקרב החדשים של מדינות המערב. אולם המטוסים הנמצאים בשירות ממשתי בחיל-האוויר הסובייטי, ובחילות-האוויר של המדינות הקומוניסטיות, הם בעלי תכונות שוות-ערך בבצועיהם ובחימושם לאלה הקובלים במערב.

חיל-האוויר הרוסי עבר תמורה יסודית בתחילת שנות ה-60, בתפיסתו ובמיבנהו האירוגני. עד אז היתה התפיסה של הכוח האווירי מבוססת בעיקר על כך שהוא מהווה מעין ארטילריה ארוכת-טווח. בשנות ה-60 הראשונות הוא הפך לזרוע צבאית רבת-משימות. מערכת של כאלף שרות תעופה חדשים נבנתה בכרית-המועצות עצמה, ובמדינות מייזרח-אירופה. במקביל לפיתוח המטוסים עצמם התרכזה הסובייטיים סים בפיתוח מערכות ראדאר, בעלות אתראה מוקדמת, וטיילים נגד-מטוסים, במיפסרים גדולים.

ברשות כרית-המועצות נימצאים כיום, לפי הערכה, כ-15 אלף מטוסים בפעילות מיבצעית, שרובם הם מטוסי סילון.

הם מופעלים בידי חיל המונה כחצי מיליון חיילים, שכל אחד מהם משרת ארבע שנות שירות חובה — בניגוד לשתי שנות שירות-החובה בחילות-הקרקע. חמשת המרכיבים העיקריים של חיל-האוויר הסובייטי הם כדלהלן:

- **כוח שימחה איסטרטגי** — הפצצה, המונה כ-1200 מטוסי-הפצצה מדגמי טופולב ומיאישוב.
- **כוח ההפצצה הטאקטי,** המורכב מכ-5000 מטוסי-הפצצה קלים.
- **כוח מטוסי הקרב והיירוט** — שעוצמתו כ-7500 מטוסים, רובם ככולם כאלה הטסים מעבר למחירות הקול.
- **כוח הפצצה ימי,** שבסיועו על הקרקע, המיועד בעיקר ללוחמה ימית, ויכול כלף מטוסים.
- **כוח שני מטוסי תובלה,** שגם הוא מורכב בעיקרו מטוסים סילוניים.

כושרו של טייס רוס

ולב, עוצמתו של חיל-האוויר הרוסי אינה מההה, לפי שעה, גורם לגבי חיל-האוויר הישראלי, שכן עדיין לא

האם הוא יילחם?

דף מחוברת תעמוזה של הצבא הסובייטי: סרן סוסנוצב, מפקד טייסת, עם מטוסי החיל

פיקרב סובייטים למטוסי-קרב אחרים, היא קטנה ביותר. אין כל ספק בדבר כי שני הצדדים אינם מעוניינים לבחון הנחות תיאורטיות אלה. ישראל אינה מעוניינת לבוא במגע עם טייסי סיום רוסים בקרב-אוויר, יהיו אשר יהיו תוצאותיהם. יש לקוות כי גם הרוסים יצטמם לא יהיו מעוניינים להכניס את טייסי סיהם משימות יירוט נגד מטוסים ישראלים, יותר — אם כי אין זה בטוח. יתכן שיירצו לבחון את כליהם, ולהקנות נסיון קרבי לטייסיהם.

לעומת זאת, סומכים הרוסים על כך כי עצם נוכחותם בעומק מצריים, ועצם הידיעה הישראלית כי טייסים רוסים עשויים לקבל משימות יירוט נגד מטוסים ישראלים, דיה כדי להרתיע את ישראל מלשגר את מטוסייה לעומק מצריים.

מצב זה מקנה כמה יתרונות למצריים. מכל היתרונות האלה היתרון הכבד ביותר הוא זה שהוקנה לחיל-האוויר המצרי, אם עד כה חששו טייסים מצריים לצאת למשימות התקפה על עמדות ישראליות, מתוך ידיעה שמטוסי-קרב ישראלים יכולים לרדוף אחריהם עד לבסיסיהם ולהפילם שם, הרי עתה השתנה המצב.

טייס מצרי המוגיח לכיוון התעלה, יודע כי אם יצליח לחזור כי 50 ק"מ לתוך שטח מצריים, הוא בטוח שם. מטוסי ישראל לא ירדפו אחריו, מתוך חשש להיתקל במטוסים רוסים.

הסכנה שבמצב זה היא, שבאוויר אין העניינים מתרחשים כשם שהם נראים בישראל. יכולים הרוסים להגביל את טייסי סיהם במצריים, שלא להיכנס לאזור התעלה ולהימנע מהיתקלות במטוסים ישראלים שי אינם במשימות הפצצה בעומק מצריים; ויכולה ישראל להגביל את חדירת מטוסיה אל תוך שטח מצריים — תמיד קיימת אפשרות זו למרות כל ההגבלות שמטילים שני הצדדים, יוצר מצב בו יירו טייסים ישראלים וטייסים סובייטיים זה בזה, וימשהו משני הצדדים יסול. אפשרות נזו — ומה שיקרה בי עקבותיה, זו הסכנה האמיתית.

נוצר מצב בו תצטרך ישראל להתמודד עם חיל-האוויר הרוסי. מה שצריך לקחת בחשבון הוא רמתו של הטייס הסובייטי הימיוע, כאשר יישב במטוסי-הקרב הנמצאים ברשות חיל-האוויר המצרי. בנקודה זו אין שום ידיעה ברורה לגבי איכותו של טייס רוס, כשם שאין ידיעה לגבי איכותו של טייס-קרב בריטי או צרפתי. איכות כזאת ניתן לקבוע רק בשעת קרב של ממש. וכמו מרבית הטייסים בי עולם, לא השתתפו טייסים סובייטיים בקרבות של ממש מאז מלחמת-העולם השנייה.

ניתן להניח שכושרו הטכנולוגי של טייס רוס עולה בהרבה על כושר כזה של טייס מצרי. אולם רמה של טייס-קרב אינה נקבעת רק לפי יכולתו להטיס את מטוסו. היא מורכבת ממכלול גורמים שונים, כמו: למשל: תירגול, נסיון, הכרת מטוסי-האוויר הכרת המיגרעות של המטוס שבירד, הכרת השטח, מטיבציה לקרב, נכונות להתמודד דות פניס-אל-פנים, ועוד אלף ואחד מרכיבים.

מבחינת אלה, הרי עצם הטענה כי לטייס ישראלי אין מה לחשוש מפגישה באוויר עם טייס רוס, אינה מבחינת התרברבות. שכן השוואה אויב-טייבית של הנתונים, מראה את היתרונות שיש לטייס הישראלי בכל אחד מהמרכיבים הקובעים את איכות הטייס — לפחות בכלב הראשון.

אפשרויות של תיאוריה

עניין לא לדבר על הניסיון הקרבי והמיוע, טיבציה, הרי גם מבחינת האימון והתירגול יש לטייס הישראלי יתרון על טייסי הקרב הסובייטי. משימתו של כוח מטוסי הקרב והיירוט של חיל-האוויר הרוסי היא להילחם נגד מפציצים, העלולים להופיע ולהפציץ את ברית-המועצות. למשימה זו הוא אימון ותורגל.

לעומת זאת, הוקדשה הרבה פחות תשומת-לב באימונו להתמודדות עם מטוסי-קרב. שכן, בי מדרחקים הארוכים, הסבירי רות של קרבות-אוויר בין מטוסי

מכיוון שכל אנשי שייח הם חיילי מילואים, ורבים מהם קצינים ביחידות קרביות, היה הועם מוכן. אפילו חזן הבין שהגדיש את הסאה. בהודעה אישית חזר בו מדבריו, מכיוון ש, אמר דבר חמור. **שתי הפגנות.** אף אחד מן הנוכחים לא ידע כי כמה ימים לפני כן פירסם (המשך בעמוד 25)

בוגד לאומי! קרא יעקב חזן, המנהיג הקשיש של מפ"ם. רעם קריאות-ביניים נוצעו מות שיסע את דבריו. זה היה השבוע בנבעת-חביבה, שם התכנסה מועצת הקיבוץ הארצי. כל הנוכחים ידעו מיהם ה"בוגדים": חברי קיבוצי ה"שומר-הצעיר שפרשו ממפ"ם, הקימו את קבוצת שייח (שמאל ישראלי חדש).

מפלגות מפ"ם פה, מפ"ם שם מי שהלך להפגין נגד ההתנחלות ב"חברון, בשטח המוחזק על-ידי צה"ל, הוא